

ОБЛІК РЕЗЕРВУ СУМНІВНИХ БОРГІВ

Козак А.О.,

здобувач вищої освіти академічної групи Б4/2,

Миколаївського національного аграрного університету

За сучасних умов розвитку ринкових угод з продажу товарів і послуг в Україні і за кордоном, учасники укладають угоди про купівлю-продаж з можливістю відстрочки платежів. У зв'язку з цим формується дебіторська заборгованість – сума заборгованостей дебіторів – контрагентів даного підприємства. Невчасна сплата зобов'язань дебіторами підприємства чи нездійснення платежів призводить до заборгованості та пошуку шляхів покриття можливих втрат та уникнення їх збільшення. Для цього існує механізм створення резерву сумнівних боргів, сума якого зменшує первісну вартість поточної дебіторської заборгованості, у фінансовій звітності відображається лише залишкова вартість дебіторської заборгованості – чиста реалізаційна вартість [1].

Резерв сумнівних боргів створюється на підприємстві за таких умов:

- для достовірного відображення дебіторської заборгованості у балансі у сумі різниці між наявною заборгованістю та резервом сумнівних боргів;
- для рахунку резерву списується безнадійна заборгованість.

Формування резерву сумнівних боргів на підприємстві відбувається за дотримання принципу обачності в бухгалтерському обліку відповідно до якого методи оцінки, що використовують в обліку, повинні запобігати зменшенню оцінки зобов'язань та витрат і збільшенню оцінки доходів підприємства [2].

Таким чином, резерв сумнівних боргів — який створюється з метою покриття у майбутньому безнадійної заборгованості. Він коригує дебіторську заборгованість до її чистої реалізаційної вартості, дозволяє підприємству показати, що відповідна сума не може бути стягнута з дебіторів.

Це дозволяє коригувати оцінку заборгованості та вирішити проблеми, пов'язані з необхідністю створення резерву, вибором методу та термінів його нарахування, базою нарахування [3].

Порядок створення резерву сумнівних боргів встановлено Положенням бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість» [3]. Відповідно до П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість», створення резерву боргів є необхідним за умов:

- якщо товари (продукція, роботи, послуги) реалізуються на умовах подальшої оплати або на умовах товарного (комерційного) кредиту;
- якщо дебіторська заборгованість є комерційною [1, 3].

Необхідність створення сумнівних боргів є обов'язковою вимогою, однак цю вимогу часто ігнорують, що є відповідальністю за порушення вимог Положень національних стандартів. В цьому випадку також є переваги, відповідно до яких підприємство саме обирає метод створення резерву. Це підхід, згідно з яким з рядка «Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги» до підсумку балансу включають чисту реалізаційну вартість, а в інших випадках така вимога відсутня. Резерв сумнівних боргів визначається за умови:

- заборгованість виникла внаслідок господарської діяльності;
- заборгованість є поточною дебіторською заборгованістю, оскільки для довгострокової заборгованості резерв не розраховується;
- заборгованість не є безнадійною [2].

Існують різні методи нарахування резерву сумнівних боргів, вибір яких визначено у П(С)БО 10, що значно впливає на кінцеві показники діяльності підприємства, відповідно сума резерву сумнівних боргів визначається за одним із двох методів :

- методом абсолютної суми сумнівної заборгованості,
- методом застосування коефіцієнта сумнівності.

Облік резерву сумнівних доходів визначено в п.7 П(с)БО 10 визначено, що з метою знаходження резерву сумнівних боргів слід обчислювати на дату балансу, тобто щоквартально – при його складанні, а в окремих випадках - помісячно. З метою ефективного управління заборгованістю існує потреба оцінки реальності заборгованості частіше, ніж один раз у квартал. Це обумовлено тим, що в умовах несвоєчасного виконання зобов'язань за товари та послуг, розрахунок резервів сумнівних боргів доцільно робити щомісяця, а при складанні балансу - щокварталу [4, 5].

Отже, достовірне формування резерву боргів, а також створення моделі обліку дозволить ефективно здійснювати контроль та управління за дебіторською заборгованістю, що дозволить уникнути ризиків неплатоспроможності.

Література:

1. Соловей Н.В. Маліношевська К.І. Проблеми обліку дебіторської заборгованості / Проблеми підвищення ефективності інфраструктури : збірник наукових праць НАУ. 2016. Вип. № 25. С. 125–130.
2. Малишкін О.М. Резерв сумнівних боргів // Український бухгалтерський тижневик «Дебет-кредит» .2017. URL: <http://dtk.com.ua/debet/ukr/2001/17/17pr3.html>.
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 "Дебіторська заборгованість": Наказ Міністерства фінансів України від 20.10.99 р. №246 URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0725-99>

4. Облік резерву сумнівних боргів. URL: https://web.posibnyky.vntu.edu.ua/fmib/16calyuk_buhgalterskyj_oblik_2_chastyny/buhg_1/53.htm.

5. Сіренко Н. М., Дубініна М. В., Баришевська І. В., Сирцева С. В., Мельник О. І. Бухгалтерський облік на сільськогосподарських підприємствах : навч. посібн. для напряму підготовки 6.030601 «Менеджмент». Миколаїв : МДАУ, 2010. 439 с.

*Науковий керівник – Сіренко Н.М.,
д-р екон. наук, професор,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв*